РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

1 октомври 2009 година*

По дело C-103/08

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Vorarlberg (Австрия) с акт от 29 февруари 2008 г., постъпил в Съда на 6 март 2008 г., в рамките на производство по дело

Arthur Gottwald

срещу

Bezirkshauptmannschaft Bregenz,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: г-н P. Jann, председател на състав, г-н M. Ilešič, г-н A. Tizzano (докладчик), г-н A. Borg Barthet и г-н E. Levits, съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-н J. Mazák,
секретар: г-жа C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 12 март 2009 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Gottwald, от адв. H. Frick и адв. T. Dietrich, Rechtsanwälte,

— за австрийското правителство, от г-н E. Riedl и г-н G. Eberhard, в качеството на представители,

— за Комисията на Европейските общности, от г-жа N. Yerrell, г-н G. Braun и г-жа D. Maidani, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 30 април 2009 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 12 ЕО.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Gottwald и Bezirkshauptmannschaft Bregenz (административен орган на Bregenz, който действа като първа инстанция) по повод на глоба, наложена от последния за неплащане на магистрална такса.

Правна уредба

Национална правна уредба

3 Член 10, параграф 1 от Закона относно таксите за федералните пътища от 2002 г. (Bundesstraßen-Mautgesetz 2002, BGBl. I, 109/2002), в редакцията му, приложима по главното производството (наричан по-нататък „BStMG 2002“), предвижда:

„За ползването на пътища срещу заплащане от дву- и многоколесни превозни средства с максимално допустимо тегло до 3,5 тона се събира такса за определен срок.“

4 Член 11, параграф 1 от BStMG 2002, гласи:

„Таксата за определен срок се заплаща преди ползването на пътищата, за които се изисква заплащане, чрез поставяне на винетка върху пътното превозно средство.“

5 Член 13, параграф 2 от BStMG 2002, който урежда процедурата за безплатно предоставяне на годишна винетка за гражданите, които притежават карта за хора с увреждания, гласи следното:

„По искане на хора с увреждания с местожителство или с обичайно местопребиваване на националната територия, на чието име е регистрирано поне едно многоколесно пътно превозно средство с максимално допустимо тегло до 3,5 тона, Bundesamt fur Soziales und Behindertenwesen [Федерална служба за социалните въпроси и за хората с увреждания] издава безплатна годишна винетка за едно пътно превозно средство от посочената категория, ако тези лица притежават карта за хора с увреждания на основание член 40 от Федералния закон за хората с увреждания [Bundesbehindertensgesetz], в която са посочени значителни и трайни затруднения в придвижването, невъзможност за ползване на обществения транспорт поради трайни здравословни проблеми или слепота.“

6 Член 20, параграф 1 от BStMG 2002 предвижда:

„Водачите на пътни превозни средства, ползващи пътища, за които се изисква заплащане, без да са заплатили надлежно таксата, се наказват за административно нарушение с глоба в размер от 400 до 4 000 EUR.“

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

7 Г-н Gottwald е германски гражданин с местожителство в Хамбург (Германия), който страда от пълна парализа на долните крайници, придружена от загуба на всички функции под четвъртия прешлен. На това основание в Германия му е издадена карта за хора с увреждания.

8 На 26 август 2006 г. г-н Gottwald управлява своето пътно превозно средство по австрийската магистрална мрежа, за която се изисква заплащане, за да се придвижи до избраното от него място за почивка в Австрия. При пътна проверка се установява, че той не е заплатил предварително таксата за определен срок чрез закупуване на винетка и поставянето ѝ върху неговото пътно превозно средство.

9 При това положение Bezirkshauptmannschaft Bregenz му налага глоба в размер на 200 EUR с решение от 4 декември 2006 г., което е обжалвано от г-н Gottwald пред Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Vorarlberg.

10 В рамките на тази жалба г-н Gottwald изтъква по-специално, че тъй като страда от парализа на долните крайници, за която му е издадена германска карта за хора с увреждания, той има право на безплатна винетка в Австрия съгласно член 13, параграф 2 от BStMG 2002, на същото основание като хората с увреждания с местожителство или с обичайно местопребиваване в Австрия.

11 При тези условия, тъй като има съмнения относно законосъобразността на условията за предоставяне на посочената винетка с оглед на общностното право,

Unabhängiger Verwaltungssenat des Landes Vorarlberg решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 12 ЕО да се тълкува в смисъл, че не допуска прилагането на национална разпоредба, която предвижда безплатно предоставяне на годишна винетка за пътно превозно средство с цел ползването му по националните пътища, за които се изисква заплащане, само на хората, страдащи от определени увреждания, с местожителство или с обичайно местопребиваване във въпросната държава?“

По преюдициалния въпрос

12 Със своя преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 12 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, като тази в главното производство, която ограничава безплатното предоставяне на годишна пътна винетка само за хората с увреждания с местожителство или с обичайно местопребиваване в съответната държава членка.

По допустимостта

13 Австрийското правителство оспорва допустимостта на преюдициалното запитване по съображения, че то имало чисто хипотетичен характер и било ирелевантно за разрешаването на спора в главното производство, доколкото г-н Gottwald никога не е подавал молба за получаване на разглежданата безплатна винетка в Австрия.

14 По-конкретно, според австрийските органи преюдициалният въпрос няма никаква връзка с предмета на главното производство, тъй като то не се отнася до решение, с което се отказва предоставянето на посочената безплатна винетка по смисъла на член 13, параграф 2 от BStMG 2002, а само до обжалване от страна на г-н Gottwald на наложената му на основание член 20, параграф 1 от BStMG 2002 във връзка с член 10, параграф 1 и член 11, параграф 1 от същия закон глоба, поради неплащане на таксата за определен срок.

15 Тези доводи обаче не могат да се приемат.

16 Уместно е да се припомни в това отношение, че по силата на постоянната съдебна практика в рамките на сътрудничеството между Съда и националните юрисдикции, така както е предвидено в член 234 от Договора за ЕО, само националните юрисдикции, които са сезирани със спора и трябва да поемат отговорността за последващото му съдебно решаване, могат да преценят — предвид особеностите на всяко дело — както необходимостта от преюдициално заключение, за да могат да постановят решението си, така и релевантността на въпросите, които поставят на Съда. Ето защо, след като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на общностното право, по принцип Съдът трябва да се произнесе (вж. по-специално Решение от 13 март 2001 г. по дело PreussenElektra, C-379/98, Recueil, стр. I-2099, точка 38, Решение от 22 май 2003 г. по дело Korhonen и др., C-18/01, Recueil, стр. I-5321, точка 19, както и Решение от 19 април 2007 г. по дело Asemfo, C-295/05, Сборник, стр. I-2999, точка 30).

17 От това следва, че презумпцията за релевантност, която се свързва с поставените от националните юрисдикции преюдициални въпроси, може да не се приложи само в изключителни случаи, по-специално когато е ясно, че исканото тълкуване на указаните във въпросите разпоредби от общностното право няма никаква връзка с обективната действителност или с предмета на спора по главното производство (вж. по-специално Решение от 15 декември 1995 г. по дело Bosman, C-415/93, Recueil, стр. I-4921, точка 61, както и Решение от 1 април 2008 г. по дело Gouvernement de la Communauté française и Gouvernement wallon, C-212/06, Сборник, стр. I-1683, точка 29).

18 В случая, макар г-н Gottwald да не е формулирал искане за предоставяне на безплатна винетка на основание член 13, параграф 2 от BStMG 2002, не може да се изключи възможността отговорът на Съда да повлияе ефективно върху резултата от главното производство.

19 Всъщност от представената от австрийското правителство в съдебното заседание информация произтича, че запитващата юрисдикция би могла да намали размера на глобата, ако установи, че жалбоподателят в главното производство е имал право да ползва посочената безплатна винетка, по силата на установеното в член 12 ЕО право да не бъде дискриминиран на основание на своето гражданство.

20 Ето защо евентуално решение на Съда в смисъл, че посочената разпоредба от Договора за ЕО не допуска национална норма като разглежданата в главното производство, би могло по-специално да съставлява смекчаващо обстоятелство, което позволява на националния съд да намали размера на наложената на г-н Gottwald санкция.

21 В конкретния случай трябва да се констатира, че не е явно, че поисканото тълкуване е лишено от релевантност по отношение на решението, което запитващата юрисдикция трябва да постанови.

22 Следователно преюдициалното запитване трябва да се обяви за допустимо.

По същността на спора

23 В самото начало трябва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика статутът на гражданин на Съюза е предвиден да бъде основният статут на гражданите на държавите членки, позволяващ на тези от тях, които са в еднакво положение, да получават еднакво правно третиране, независимо от тяхното гражданство и без да се засягат изрично предвидените в това отношение изключения (вж. Решение от 15 март 2005 г. по дело Bidar, C-209/03, Recueil, стр. I-2119, точка 31, както и Решение от 12 юли 2005 г. по дело Schempp, C-403/03, Recueil, стр. I-6421, точка 15 и цитираната съдебна практика).

24 По-специално, както Съдът вече е постановил, всеки гражданин на Съюза може да се позовава на член 12 ЕО, който забранява всякаква дискриминация на основание гражданство, във всички положения, които попадат в приложното поле ratione materiae на общностното право (Решение от 12 май 1998 г. по дело Martínez Sala, C-85/96, Recueil, стр. I-2691, точка 62 и Решение по дело Schempp, посочено по-горе, точка 17).

25 Тези положения включват по-конкретно положенията, свързани с упражняването на свободата на движение и пребиваване на територията на държавите членки, предвидена в член 18 ЕО (вж. Решение от 2 октомври 2003 г. по дело Garcia Avello, C-148/02, Recueil, стр. I-11613, точка 24, Решение по дело Bidar, посочено по-горе, точка 33 и Решение от 18 ноември 2008 г. по дело Förster, C-158/07, Сборник, стр. I-8507, точка 37).

26 При тези условия гражданин на държава членка като г-н Gottwald може да се ползва от установеното в член 12 ЕО право да не бъде дискриминиран на основание на своето гражданство, когато упражнява свободата си на движение и пребиваване на територията на Общността, за да прекара почивката си в друга държава членка.

27 В това отношение от съдебната практика произтича също, че правилата за равно третиране на своите и на чуждите граждани забраняват не само явната дискриминация, основана на гражданството, но и всички прикрити форми на дискриминация, които чрез прилагане на други разграничителни критерии

фактически водят до същия резултат (вж. по-специално Решение от 23 януари 1997 г. по дело Pastoors и Trans-Cap, C-29/95, Recueil, стр. I-285, точка 16, Решение от 19 март 2002 г. по дело Комисия/Италия, C-224/00, Recueil, стр. I-2965, точка 15, както и Решение от 30 юни 2005 г. по дело Tod's и Tod's France, C-28/04, Recueil, стр. I-5781, точка 19).

28 Такъв е случаят по-специално при мярка, която предвижда разграничение, основано на критерия за местожителство или за пребиваване, тъй като той може да има действие главно във вреда на граждани на други държави членки, доколкото лицата, които не са с местожителство на националната територия, както и тези, които не пребиват на тази територия, най-често са чужди граждани (вж. по-специално в този смисъл Решение от 29 април 1999 г. по дело Ciola, C-224/97, Recueil, стр. I-2517, точка 14 и Решение от 16 януари 2003 г. по дело Комисия/Италия, C-388/01, Recueil, стр. I-721, точка 14).

29 В настоящия случай разглежданата в главното производство спорна правна уредба се основава именно на този вид критерии, тъй като запазва ползването на безплатна годишна винетка само за хората с увреждане с местожителство или с обичайно местопребиваване в Австрия.

30 При това положение подобно дискриминационно третиране може да бъде обосновано от гледна точка на общностното право само ако се основава на обективни съображения, несвързани с гражданството на съответните лица и съразмерни с легитимната цел, следвана от националното право (вж. по-специално Решение от 11 юли 2002 г. по дело D'Hoop, C-224/98, Recueil, стр. I-6191, точка 36, Решение по дело Garcia Avello, посочено по-горе, точка 31 и Решение по дело Bidar, посочено по-горе, точка 54).

31 Що се отнася до условието за наличие на обективни съображения от общ интерес, австрийското правителство твърди, че разглежданата в главното производство мярка цели да насърчи мобилността и социалната интеграция на хората, които поради увреждане не могат за използват обществения транспорт и които следователно са зависими от използването на частно пътно превозно средство. Ето защо посочената мярка се отнася — както личало от едногодишния срок на валидност на винетката — до хората, на които относително често се налага да

ползват пътната мрежа. Изискването, свързано с местожителството или с обичайното местопребиваване, следователно изразявало определена степен на интеграция на ползвателите на безплатната винетка в австрийското общество.

32 В това отношение следва да се констатира, че както насърчаването на мобилността и интеграцията на хората с увреждания, така и желанието да се гарантира наличието на определена връзка между обществото на съответната държава членка и получателя на обезщетение като разглежданото в главното производство несъмнено могат да представляват обективни съображения от общ интерес, които могат да обосноват тезата, че условията за предоставяне на подобно обезщетение могат да засегнат свободата на движение на гражданите на Съюза (вж. по аналогия Решение по дело D'Hoop, посочено по-горе, точка 38, Решение от 26 октомври 2006 г. по дело Tas-Hagen и Tas, C-192/05, Recueil, стр. I-10451, точка 35, както и Решение от 22 май 2008 г. по дело Nerkowska, C-499/06, Сборник, стр. I-3993, точка 37).

33 Освен това обаче трябва да е изпълнено посоченото в точка 30 от настоящото решение условие за пропорционалност. От съдебната практика е видно, че определена мярка е пропорционална, когато е подходяща за осъществяването на преследваната цел и същевременно не надхвърля необходимото за постигането ѝ (вж. по-специално Решение по дело Tas-Hagen и Tas, посочено по-горе, точка 35 и цитираната съдебна практика).

34 По-конкретно, относно степента на връзка на получателя на обезщетение с обществото на съответната държава членка Съдът вече е постановил, че за обезщетенията като разглежданото по главното производство, които не са уредени от общностното право, държавите членки имат широка свобода на преценка при определянето на критериите за оценка на подобна връзка (вж. в този смисъл Решение по дело Tas-Hagen и Tas, посочено по-горе, точка 36).

35 Така съдебната практика допуска при определени условия националната правна уредба да изисква за установяването на определена степен на интеграция получателят на съответното обезщетение да има местожителство или да е пребивавал през определен период в съответната държава членка (вж. в този смисъл посочените по-горе Решение по дело Bidar, точка 59 и Решение по дело Förster, точка 50).

36 Ето защо по отношение на мярка като разглежданата в главното производство, която е предназначена да улесни редовното придвижване по пътищата на австрийска територия на хората, страдащи от увреждане, с цел тяхната интеграция в австрийското общество, местожителството или обичайното местопребиваване изглеждат критерии, подходящи да установят съществуването на връзка между тези хора и обществото на съответната държава членка, като по-специално — както посочва генералният адвокат в точка 71 от заключението си — могат да ги разграничат от други категории ползватели, за които е по-вероятно да ползват пътната мрежа на тази държава членка само в отделни случаи или временно.

37 Освен това трябва да се отбележи, че в настоящия случай разглежданата в главното производство национална правна уредба не обвързва предоставянето на безплатната пътна винетка с допълнително условие за минимален период, през който съответното лице трябва да има местожителство или обичайно местопребиваване в Австрия.

38 Изложените съображения в предходните точки относно пропорционалността на условията за местожителство и за обичайно местопребиваване по отношение на преследваните в разглежданата в главното производство национална правна уредба цели са валидни, още повече че както обяснява австрийското правителство в съдебното заседание, без това да се оспорва от останалите заинтересовани субекти, представили становища пред Съда, посочените условия се тълкуват разширително, така че други критерии за привързване позволяват да се установи достатъчна връзка с австрийското общество за целите на предоставянето на безплатната винетка.

39 По-конкретно, както пояснява австрийското правителство в хода на съдебното заседание, лице с увреждания, което макар да не е установило местожителството си или обичайното си местопребиваване в Австрия, посещава редовно тази страна по професионални или лични причини, също би имало право да ползва безплатна пътна винетка.

40 При това положение трябва да се констатира, че разглежданата в главното производство национална правна уредба не надхвърля необходимото за постигането на преследваните от нея цели.

41 Следователно на поставения въпрос следва да се отговори, че член 12 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която ограничава безплатното предоставяне на годишна пътна винетка само за хората с увреждания с местожителство или с обичайно местопребиваване в съответната държава членка, като включва и хората с увреждания, които посещават редовно тази държава по причини от професионален или личен характер.

По съдебните разноски

42 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 12 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, като разглежданата в главното производство, която ограничава безплатното предоставяне на годишна пътна винетка само за хората с увреждания с местожителство или с обичайно местопребиваване в съответната държава членка, като включва и хората с увреждания, които посещават редовно тази държава по причини от професионален или личен характер.

Подписи